

**Голові спеціалізованої вченої ради
К 26.503.01 у Науково-дослідному
інституті публічного права
доктору юридичних наук,
професору Галуцьку В. В.**

03035, м. Київ, вул. Георгія Кірпи 2 А

ВІДГУК

офіційного опонента доктора юридичних наук, доцента

Оніщика Юрія Віталійовича

на дисертацію Бригінець Андріани Василівни

«Правове забезпечення конфіденційності у фінансово-правових відносинах»,

подану на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук зі

спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес;

фінансове право; інформаційне право

Актуальність теми дослідження. У ході розбудови України як незалежної держави доволі важливим стає збереження та захист конфіденційності інформації на належному рівні. Особливо у сучасних непростих умовах все більшої актуальності набувають питання правового захисту та регулювання конфіденційної інформації у фінансово-правових відносинах. Потреба у належному правовому забезпеченні конфіденційності носить об'єктивний характер, але у повній мірі забезпечити безпеку інформації неможливо. Загроза її пошкодження або витоку присутня завжди і вимагає до себе постійної правової підтримки та захисту. Все це зумовлює необхідність розробки ефективної системи правового забезпечення конфіденційності у фінансово-правових відносинах. Тому, обраний автором предмет дослідження безсумнівно потребує уважної і нагальної розробки, а представлена наукова робота має важливе науково-теоретичне і практичне значення.

Актуальність обраної теми визначається й тим, що дисертаційна робота виконана у відповідності до заходів, що проводяться в Україні і стосуються

конфіденційності у фінансово-правових відносинах. Дисертацію виконано відповідно до завдань і основних напрямів Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», що схвалена Указом Президента України від 12 січня 2015 року № 5/1215, Указу Президента України від 1 травня 2014 року № 449/2014 Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 28 квітня 2014 року «Про заходи щодо вдосконалення формування та реалізації державної політики у сфері інформаційної безпеки України», розпоряджень Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2010 року № 2250-р «Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні» та від 15 травня 2013 року № 386-р «Про Стратегію розвитку інформаційного суспільства в Україні». Дисертаційне дослідження виконане відповідно до плану науково-дослідницької роботи Науково-дослідного інституту публічного права «Правове забезпечення прав, свобод та законних інтересів суб'єктів публічно-правових відносин» (номер державної реєстрації 0115U005495).

З урахуванням зазначеного не виникає сумнівів щодо актуальності обраної теми дослідження. Вкрай важливим є комплексне вирішення проблематики правового забезпечення конфіденційності у фінансово-правових відносинах та розроблення конструктивних пропозицій стосовно вдосконалення відповідної нормативно-правової бази.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Цінність творчого пошуку дисертанта полягає у тому, що робота була виконана на підставі ґрунтовного аналізу науково-теоретичних досліджень в галузях фінансового, адміністративного та інформаційного права в Україні та інших державах близького та далекого зарубіжжя, а також детального і послідовного узагальнення досвіду становлення та розвитку конфіденційності у фінансово-правових відносинах з урахуванням передового іноземного досвіду, що було проведено з метою висунення та обґрунтування пропозицій щодо удосконалення правового забезпечення конфіденційності у фінансово-правових відносинах в Україні.

Саме це й дозволило автору у роботі сформулювати конструктивні пропозиції щодо подальшого комплексного вирішення проблематики правового забезпечення конфіденційності у фінансово-правових відносинах.

Фундаментальність та комплексність роботи проявляється у всебічному та поступовому вивченні дисертантом предмету дослідження. У дисертації чітко сформульовані мета та завдання дослідження (с. 23-24), їх постановка та послідовність дозволяють розкрити основний зміст теми. Об'єкт та предмет дослідження визначені у відповідності до встановлених вимог та дозволяють розв'язати важливу науково-прикладну задачу у межах обраної спеціальності.

Дисертація виконана на високому науковому та професійному рівні, за своїм оформленням відповідає вимогам МОН України. Робота, запропонована дисертантом, характеризується системним підходом до предмету дослідження. Структура дисертації Бригінець А.В. логічно витікає з поставлених завдань, об'єкту та предмету дослідження та складається із вступу, трьох розділів, які об'єднують сім підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Внутрішня структура дослідження, що розглядається, повністю розкриває проблематику правового забезпечення конфіденційності у фінансово-правових відносинах. Робота містить ґрунтовні наукові положення, які мають науково-теоретичне значення та практичну спрямованість.

Автором проаналізовані та використані, в основному всі відомі на даний час дослідження попередників, які в тій чи іншій мірі мали відношення до предмету дисертаційного дослідження, про що свідчить теоретична база дослідження, виявлена сутність зазначеної проблематики, її значимість, практичне значення. Сформульовані у дисертації наукові положення, висновки та рекомендації можна вважати достатньо обґрунтованими (с. 55-57, с. 131-133, с. 179-181, с. 182-186). Вони зроблені з використанням загальнонаукових та спеціальних методів пізнання правових явищ, зокрема таких як: діалектичний, формально-догматичний, аналізу й синтезу, порівняльно-правовий, тлумачення, історико-правовий, системно-структурований тощо.

За текстом дисертаційного дослідження можна зробити висновок, що дисертант вдало використовує зазначені методи та демонструє наявність

навичок творчого наукового дослідження. Дисертаційна робота Бригінець А.В. свідчить про ґрунтовне вивчення дисертантом чинного законодавства України та інших держав, низки міжнародних нормативно-правових актів, спеціальної літератури з предмету дослідження. Слід зауважити, що база джерел дисертації включає 335 найменувань, що підкреслює достовірність та обґрунтованість висновків, зроблених дисертантом. Дана наукова робота є комплексним дослідженням правового забезпечення конфіденційності у фінансово-правових відносинах.

Достовірність і новизна наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації не викликає сумнівів. Положення дисертації реально ґрунтуються на об'єктивних теоретичних дослідженнях, висновки є достовірно обґрунтованими та базуються на теоретичних судженнях автора. Наукова новизна одержаних результатів дисертації визначається тим, що дисертація є першим у сучасній вітчизняній правовій науці комплексним дослідженням, яке вирішує науково-практичне завдання парадигми правового забезпечення конфіденційності у фінансово-правових відносинах. У результаті дослідження сформульовано й обґрунтовано низку нових положень, які мають важливе теоретичне та практичне значення для подальшого успішного розвитку правової держави.

Так, у результаті дослідження на основі аналізу базових положень норм чинного законодавства запропоновано сучасну парадигму правового забезпечення конфіденційності у фінансово-правових відносинах, сутність якої розкривається через бюджетну, податкову, банківську, комерційну (фінансово-комерційну) та валютну конфіденційність, що полягає у запровадженні нових теоретико-правових і практичних підходів до вивчення даного феномену, його проявів і системи правового регулювання.

Матеріали дисертації дають можливість отримати цілісну інформацію щодо правового забезпечення конфіденційності у фінансово-правових відносинах в Україні та інших державах близького та далекого зарубіжжя.

Дисертантом уперше обґрунтовано низку нових у теоретичному та практичному плані наукових положень. Дисертація є самостійною завершеною

науковою працею, в якій частина питань розглядаються вперше, інші – розкриваються по-новому з урахуванням сучасного стану розвитку правової науки. Зокрема, уперше також розроблено авторський підхід стосовно розв’язання завдань правового забезпечення конфіденційності у фінансово-правових відносинах, у тому числі, шляхом прийняття та введення у дію запропонованого проекту Закону України «Про конфіденційність у фінансово-правових відносинах», в основу якого покладено заповнення та усунення правових прогалин і колізій у даній сфері; сформульовано авторську позицію розуміння поняття «конфіденційність у фінансово-правових відносинах» у вузькому та широкому значенні; виокремлено основні положення правового забезпечення бюджетної, податкової, банківської, комерційної (фінансово-комерційної) та валютної конфіденційності у фінансово-правових відносинах, а також обґрунтовано наукову позицію щодо визначення сутності й місця комерційної (фінансово-комерційної) та банківської конфіденційності у публічно-правових відносинах.

У розділі 1 проведено загальнотеоретичний аналіз правового регулювання правових основ конфіденційності у фінансово-правових відносинах, а також при забезпеченні фінансової безпеки держави. Здійснено аналіз формування та генезису інституту конфіденційності у фінансовій сфері, її правової природи у процесі забезпечення фінансової безпеки держави. Становлення поняття «конфіденційність» у сучасному розумінні відбувалося під впливом конкретних історичних періодів та етапів розвитку інформаційного суспільства. Запропонована авторська науково обґрунтована періодизація становлення та функціонування конфіденційності на території сучасної України, що складається з чотирьох етапів. Відзначено, що недосконалість законодавства у сфері регулювання інституту конфіденційності, а також низька ефективність його застосування призводять до неналежного забезпечення інформаційних потоків. З кінця минулого століття значних змін зазнала парадигма інформації, адже вона стала основним ресурсом сьогодення.

У розділі 2 дисертантом поглиблено наукові знання на основі досягнень вітчизняної юриспруденції, зарубіжного досвіду, аналізу законодавства

України, а також нормотворчої та правозастосовної практики для розробки ефективної та дієвої системи правового забезпечення конфіденційності у фінансово-правових відносинах. Запропоновано нову парадигму правового забезпечення конфіденційності, сутність якої у фінансово-правових відносинах розкривається через бюджетну, податкову, банківську, комерційну (фінансово-комерційну) та валютну конфіденційності, що полягає у нових теоретико-правових і практичних підходах до вивчення феномену конфіденційності, її основних проявів та системи правового регулювання. Систематизовано понятійно-категоріальний апарат основних елементів конфіденційності у фінансово-правових відносинах через основні її прояви, а також визначено особливості їх правового забезпечення. Констатовано, що правове забезпечення конфіденційності у фінансово-правових відносинах базується на певному механізмі, яким виступає досить великий масив нормативно-правових актів. Встановлено, що за порушення конфіденційності у фінансово-правових відносинах можуть наступати такі види юридичної відповідальності, як: фінансова, адміністративна, цивільна, дисциплінарна, кримінальна. Вид відповідальності, який настає за порушення конфіденційності, являється реакцією держави на протиправну поведінку суб'єктів фінансових правовідносин. З'ясовано, що законодавець найбільше уваги приділив закріпленню питань відповідальності за порушення податкової, банківської та комерційної (фінансово-комерційної) конфіденційності. Значно менше норм, які визначають відповідальність за порушення валютної та бюджетної конфіденційності.

У розділі 3 визначено, що вітчизняний законодавець не приділив значної уваги інституту конфіденційності. Існуючі норми, які покликані регулювати інститут конфіденційності, розпорошені між різними галузями права, одночасно доповнюючи або заперечуючи зміст та сутність одна одної. Для ефективного подолання наявних правових прогалин розглянуто та проаналізовано правове забезпечення конфіденційності у фінансово-правових відносинах держав світу. Доведено, що в історичній ретроспективі конфіденційність та її основні прояви у фінансово-правових відносинах в інших

фінансово розвинених державах, у першу чергу, тих, які входять до складу ЄС, сформульовані та застосовуються більш досконало у законодавстві. З урахуванням зазначеного, обґрунтовано необхідність використання накопиченого позитивного зарубіжного досвіду для вдосконалення вітчизняного законодавства та приведення його у відповідність до світових стандартів регулювання інституту конфіденційності, які обумовлюються фінансовими глобалізаційними процесами, що відбуваються в світі і спрямовані на удосконалення законодавства на міждержавному рівні. Обґрунтовується, що, реалізуючи комплексний та системний підхід до удосконалення чинного законодавства України у сфері забезпечення конфіденційності, необхідно прийняти відповідний базовий закон, який утворить підґрунтя для формування даного сегмента. Правовою підставою вищевказаного стає позитивний зарубіжний досвід розвинених держав, зокрема, таких, як: Сполучені Штати Америки, Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії, Велике Герцогство Люксембург, Федеративна Республіка Німеччина, Французька Республіка, Австрійська Республіка, Швейцарська Конфедерація, Фінляндська Республіка та інші.

Здобувач здійснив комплексний аналіз проблематики правового забезпечення конфіденційності у фінансово-правових відносинах, розглянув ряд чинних нормативно-правових актів, наукових та літературних джерел, а також провів аналіз позитивного досвіду інших розвинених держав.

Дисертантом було виявлено проблеми та недоліки системного характеру у чинному законодавстві України, яке регулює правове забезпечення конфіденційності у фінансово-правових відносинах в Україні. На основі позитивного вітчизняного та зарубіжного досвіду у досліджуваній сфері автором сформульовано ряд висновків, пропозицій і рекомендацій, спрямованих на удосконалення правового забезпечення конфіденційності у фінансово-правових відносинах в Україні.

Практична і теоретична значущість результатів дисертаційного дослідження. У дисертаційній роботі Бригінець А.В. сформульовано важливі

для науки фінансового, інформаційного та адміністративного права теоретичні висновки та практичні рекомендації.

Практичне значення і апробація результатів дослідження полягає в тому, що вони використовуються або можуть бути використані: а) при формуванні підходів дослідження принципів конфіденційності у процесі інформаційного забезпечення протидії корупції (акт впровадження Науково-дослідного центру проблем оподаткування Національного університету ДПС України від 30 грудня 2015 року), при виробленні концепції формування теоретичного підґрунтя правового забезпечення конфіденційності у фінансово-правових відносинах (акт впровадження Науково-дослідного інституту публічного права від 09 жовтня 2017 року), при проведенні загальнотеоретичних і галузевих досліджень, спрямованих на вирішення теоретико-логічних проблем науки (акт впровадження Науково-дослідного інституту публічного права від 10 жовтня 2017 року), під час проведення загальнотеоретичних та галузевих досліджень з питань правового забезпечення конфіденційності у фінансово-правових відносинах (акт впровадження Національної академії внутрішніх справ від 17 жовтня 2017 року); б) під час підготовки та проведення лекцій, семінарських і практичних занять із здобувачами вищої освіти з навчальних дисциплін: «Адміністративне право», «Фінансове право України», «Банківське право України», «Податкове право України» (акт впровадження Національної академії внутрішніх справ від 20 жовтня 2017 року); в) при підготовці пропозицій щодо внесення змін до діючого законодавства України з метою вдосконалення правового забезпечення конфіденційності у фінансово-правових відносинах; г) для удосконалення практики та підвищення рівня правового забезпечення конфіденційності у фінансово-правових відносинах

Заслужують на увагу запропоновані дисертантом напрями розвитку правового забезпечення конфіденційності у фінансово-правових відносинах та запропонований автором понятійно-категоріальний апарат основних проявів конфіденційності у фінансово-правових відносинах, а саме: бюджетну, податкову, банківську, комерційну (фінансово-комерційну) та валютну

конфіденційність, які були оприлюднені у 9 фахових статтях та на 7 конференціях.

Позитивно оцінюючи в цілому дисертаційне дослідження Бригінець А.В. «Правове забезпечення конфіденційності у фінансово-правових відносинах» слід зазначити, що деякі його положення є спірними та потребують додаткової аргументації.

Зауваження щодо змісту дисертації.

1. У підрозділі 3.2. «Імплементация позитивного зарубіжного досвіду правового забезпечення конфіденційності у фінансово-правових відносинах» дисертант пропонує особливу увагу приділити напрацюванню базового закону, яким необхідно визначити принципи та особливості функціонування системи правового забезпечення конфіденційності у фінансово-правових відносинах. У якості такого нормативно-правового акту пропонується для розгляду проект Закону України «Про конфіденційність у фінансово-правових відносинах». Чи вирішить усі існуючі проблеми правового забезпечення конфіденційності у фінансово-правових відносинах України один закон?

2. У тексті роботи автор ретельно розглядає усі прояви конфіденційності у фінансово-правових відносинах, але недостатньо аргументує необхідність введення у науковий обіг поняття «фінансово-комерційна конфіденційність». Разом з тим у дослідженні йому приділено досить багато уваги. Яким чином автор пропонує її закріпити в системі існуючих правовідносин?

3. По тексту роботи, а особливо у підрозділі 1.2. «Правові засади конфіденційності у процесі забезпечення фінансової безпеки держави», дисертант недостатньо уваги приділяє обґрунтуванню взаємозв'язку конфіденційності у фінансово-правових відносинах та фінансової безпеки держави. Хотілося б почути додаткову аргументацію вказаних положень.

4. З роботи не зовсім зрозумілим видається співвідношення понять таємниці та конфіденційності, адже вони нерозривно пов'язані і взаємообумовлені у вітчизняній правовій системі. Доречно було б дисертанту пояснити свою позицію.

5. У підрозділі 2.3 Розділу 2 дисертації з'ясовуючи фінансово-правовий аспект юридичної відповідальності за порушення конфіденційності дисертант виокремлює такий вид відповідальності як фінансова. Окреслюючи її особливості поза увагою залишено питання формування напрямів удосконалення фінансової відповідальності за порушення конфіденційності. У зв'язку з цим виникають такі питання: Який має бути порядок притягнення до фінансової відповідальності за порушення конфіденційності? Хто має бути суб'єктом фінансової відповідальності за порушення конфіденційності? Чи має бути передбачений принцип винності у фінансовій відповідальності за порушення конфіденційності? Чи мають бути встановлені обставини, які виключають, пом'якшують та обтяжують фінансову відповідальність за порушення конфіденційності? Які фінансові санкції має передбачати фінансова відповідальність за порушення конфіденційності?

Викладені вище міркування викликані інтересом до дисертаційного дослідження, новизною та актуальністю питань, що підняті автором. Розроблені в дисертації ідеї можуть бути базою для подальшого плідного дослідження теми. Зазначені зауваження у своїй більшості мають дискусійний характер і тому суттєво не можуть вплинути на позитивну оцінку дисертаційної роботи, яка в цілому відповідає встановленим вимогам до присвоєння наукових ступенів.

Висновок. Дисертацію та автореферат оформлено відповідно до обов'язкових вимог, встановлених до такого виду робіт. Автореферат дисертації відповідає її змісту та повністю відображає основні положення і результати дослідження.

Вивчення змісту дисертації та автореферату, ознайомлення з опублікованими працями дають можливість стверджувати, що дисертаційна робота Бригінець Андріани Василівни «Правове забезпечення конфіденційності у фінансово-правових відносинах», є самостійним, завершеним науковим дослідженням актуального й надзвичайно важливого наукового і практичного напрямку, містить належно обґрунтовані висновки та рекомендації, що в

сукупності вирішують науково-практичне завдання удосконалення правового

11

забезпечення конфіденційності у фінансово-правових відносинах, відповідає вимогам п. 9 та п. 11 Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567, а її автор Бригінець Андріана Василівна заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

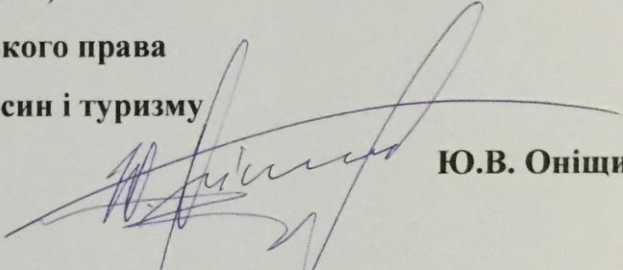
Офіційний опонент:

завідувач кафедри конституційного,

адміністративного та господарського права

Академії праці, соціальних відносин і туризму

доктор юридичних наук, доцент

 Ю.В. Оніщик

*Підпис Ю.В. Оніщик завідувача
начальник загального відділу
С.М. Семечко*

